

**SYTUACJA FINANSOWA
POWSZECHNYCH TOWARZYSTW
EMERYTALNYCH
W 2013 ROKU**

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
WARSZAWA 2014**

DEPARTAMENT NADZORU INWESTYCJI EMERYTALNYCH

SŁOWA KLUCZOWE: PTE, OFE, KNF, SYTUACJA FINANSOWA, PRZYCHODY, KOSZTY,
ZYSK, KAPITAŁY, RENTOWNOŚĆ, ADEKWATNOŚĆ

SYNTEZA

Niniejszy raport prezentuje sytuację finansową powszechnych towarzystw emerytalnych (PTE) w 2013 roku. Przedstawia on najważniejsze wielkości ekonomiczne, opisujące kondycję sektora oraz główne tendencje i zagrożenia. Raport składa się z pięciu rozdziałów zawierających analizę w zakresie: akcjonariatu, sytuacji majątkowo-kapitałowej, polityki dywidendowej, rachunku zysków i strat, wskaźników ekonomicznych powszechnych towarzystw emerytalnych. Poniżej można znaleźć najważniejsze informacje zawarte w raporcie.

Po przejęciu zarządzania OFE POLSAT przez PKO BP BANKOWY PTE S.A. od lipca 2013 roku na rynku funkcjonowało 13 PTE zarządzających 13 otwartymi funduszami emerytalnymi (OFE) o wartości aktywów netto 299 mld zł (wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku). Ponadto PTE zarządzały 9 dobrowolnymi funduszami emerytalnymi.

Łączna wartość aktywów PTE wyniosła 3,9 mld zł, co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 2012 roku o -1,6%. W aktywach dominowały inwestycje finansowe o wartości ponad 3,2 mld zł. Głównym przedmiotem inwestycji własnych PTE były dłużne papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa, których kwota wynosiła 2,4 mld zł. Wszystkie powszechne towarzystwa emerytalne posiadały kapitały własne na poziomie wyższym niż wymagany przepisami prawa i te właśnie kapitały stanowiły główne źródło finansowania majątku PTE.

Przychody PTE wyniosły prawie 1,8 mld zł, co oznacza wzrost o 8,1% w porównaniu do 2012 roku. Całkowite koszty PTE wyniosły 1,3 mld zł, co oznacza wzrost o 69,2%. Łączny wynik netto dla rynku PTE wyniósł 363 mln zł i spadł o 50% w porównaniu do analogicznego okresu 2012 roku. Dwa podmioty wykazały ujemny wynik finansowy netto i to głównie za ich przyczyną obserwowany jest drastyczny wzrost kosztów oraz obniżenie wyników w skali całego sektora. Bezpośrednią przyczyną tego zjawiska było ujęcie w kosztach badanego okresu aktywowanych pozycji bilansowych, które dotychczas były rozliczane w czasie. Uzasadnieniem zmiany polityki rachunkowości tych podmiotów była uchwalona 6 grudnia 2013 roku *ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych*.

W strukturze przychodów PTE dominowały opłata za zarządzanie aktywami OFE (63%) oraz opłata od składki (22%). Mniej niż połowę łącznej kwoty kosztów stanowią bezpośrednio koszty funkcjonowania PTE (15%) oraz koszty agenta transferowego (12%). Ponad połowę kosztów przypadło na pozostałe koszty, w skład których weszła między innymi aktualizacja (obniżenie) wartości aktywów niefinansowych wynikająca ze zmian w otoczeniu prawnym w jakim funkcjonują PTE.

Rentowność PTE pozostawała w 2013 roku wysoka. Świadczą o tym wskaźniki rentowności na poziomie zbliżonym do 50% przychodów oraz zwrot na kapitałach własnych i aktywach w granicach 20% w skali roku w podmiotach, które osiągnęły dodatni wynik finansowy.

Osiem PTE podjęło uchwały o wypłacie dywidendy dla swoich akcjonariuszy w łącznej kwocie blisko 332,1 mln zł, co stanowiło 46,1% łącznego wyniku finansowego wypracowanego w 2012 r. Pozostała część zysków zasilila kapitały rezerwowe PTE lub została przeznaczona na pokrycie strat z lat ubiegłych.

SPIS TREŚCI

SYNTEZA.....	3
KAPITAŁ PODSTAWOWY I AKCJONARIUSZE.....	5
SYTUACJA MAJĄTKOWO-KAPITAŁOWA	7
WYPŁACONE DYWIDENDY	13
SYTUACJA DOCHODOWA	15
ANALIZA WSKAŹNIKOWA.....	18
KONKLUZJE	20
SPIS WYKRESÓW.....	21
SPIS TABEL	21

Kapitał podstawowy i akcjonariusze

Na koniec grudnia 2013 roku funduszami emerytalnymi zarządzało 13 powszechnych towarzystw emerytalnych (PTE). Liczba ta zmniejszyła się o jeden podmiot w stosunku do 2012 roku w związku z przejściem zarządzania OFE POLSAT przez PKO BANKOWY PTE S.A.

Wartość aktywów netto funduszy, którymi zarządzały towarzystwa na koniec 2013 r. wyniosła 299,3 mld zł w tym OFE 299,27 mld zł.

W 2013 roku odnotowano trzy zmiany w akcjonariacie AMPLICO PTE S.A.:

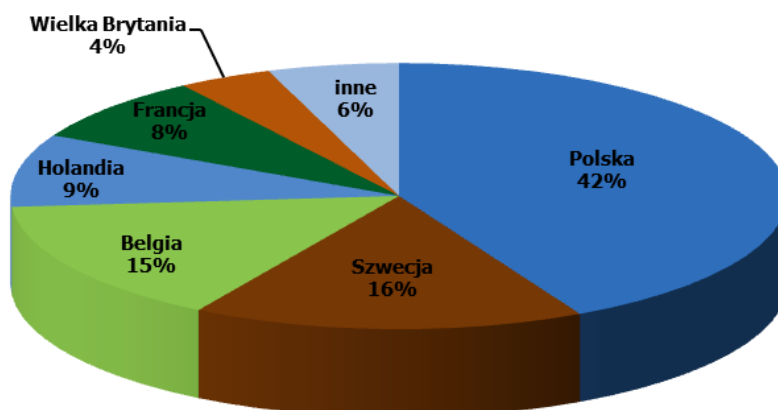
- 21 maja 2013 KNF wydała zgodę na nabycie przez Metlife Global Holding Company I GmbH z siedzibą w Szwajcarii 50% akcji Amplico Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego S.A. od American Life Insurance Company.
- 2 lipca 2013 roku nastąpiło przeniesienie własności akcji stanowiących 50% kapitału zakładowego Amplico PTE S.A. ze spółki MetLife Global Holding Company I GmbH do spółki MetLife Global Holding Company II GmbH. Obydwie spółki posiadają siedzibę w Szwajcarii.
- 3 września 2013 roku nastąpiło przeniesienie własności akcji stanowiących 50% kapitału zakładowego Amplico PTE S.A. ze spółki MetLife Global Holding Company II z siedzibą w Szwajcarii do spółki MetLife EU Holding Company Limited z siedzibą w Irlandii.

W 2013 roku nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego przez akcjonariusza PTE ALLIANZ POLSKA S.A. - TUIR Allianz Polska S.A. Towarzystwo podwyższyło kapitał przez objęcie akcji nowej emisji o wartości nominalnej 14 mln zł.

Na koniec grudnia 2013 roku wartość kapitału podstawowego 13 PTE wyniosła ponad 1,5 mld zł. Największy udział w kapitale mieli akcjonariusze z siedzibą w Polsce (42%), w Szwecji (16%) oraz w Belgii (15%). Udział akcjonariuszy z siedzibą w Polsce uległ nieznacznej zmianie tylko w przypadku PTE ALLIANZ POLSKA S.A.

Na koniec grudnia 2013 roku wartość kapitału podstawowego PTE wyniosła ponad 1,5 mld zł

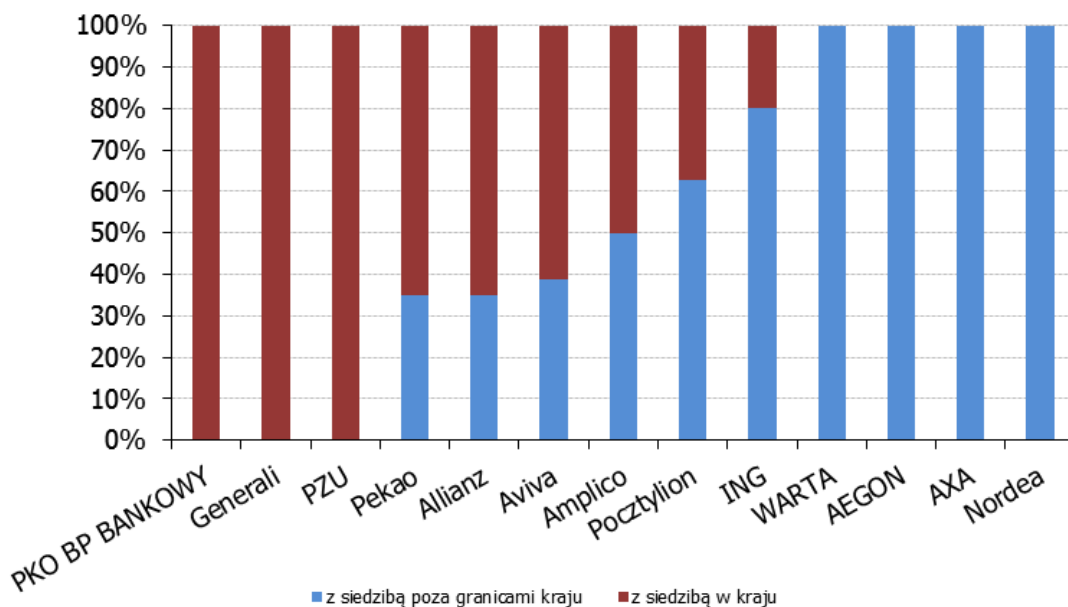
Wykres 1. Kapitał podstawowy PTE według kraju siedziby akcjonariuszy na 31.12.2013 roku

Źródło: Sprawozdania statystyczne GUS (KNF-03), obliczenia własne

Łączna liczba akcjonariuszy PTE w 2013 roku zmniejszyła się o 3 właścicieli PTE POLSAT S.A.: Invest - Bank S.A., PAI MEDIA S.A. oraz Totalizator Sportowy Sp. z o.o. i wynosiła 22 podmioty. Udziałowcami pozostałych PTE pozostają głównie banki oraz zakłady ubezpieczeń.

Wykres 2. Akcjonariat PTE wg kraju siedziby akcjonariuszy na 31.12.2013 roku

Źródło: Sprawozdania statystyczne GUS (KNF-03), obliczenia własne

Większość PTE posiada co najmniej jednego akcjonariusza z siedzibą poza granicami kraju

W przypadku 3 powszechnych towarzystw emerytalnych (PKO BP BANKOWY PTE S.A., Generali PTE S.A. i PTE PZU SA) spółki z siedzibą w Polsce dysponowały pełnym udziałem w kapitale podstawowym. Kolejne 6 podmiotów (Pekao Pioneer PTE S.A., Aviva PTE Aviva BZ WBK S.A., PTE Allianz Polska S.A., Amplifico PTE S.A., Pocztylion-Arka PTE S.A., ING PTE S.A.) posiadało zarówno polskich, jak i zagranicznych akcjonariuszy, a udział tych ostatnich w kapitale zakładowym wahał się od 35% do 80%. Na koniec 2013 roku liczba towarzystw emerytalnych posiadających wyłącznie akcjonariuszy z siedzibą poza granicami kraju wyniosła 4 (AEGON PTE S.A., AXA PTE S.A., Nordea PTE S.A. oraz PTE WARTA S.A.).

Sytuacja majątkowo-kapitałowa

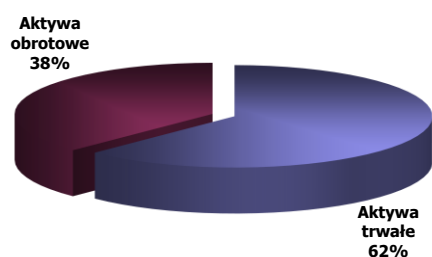
Na koniec grudnia 2013 roku łączna wartość aktywów powszechnych towarzystw emerytalnych wyniosła 3,9 mld zł i spadła w porównaniu do stanu na koniec grudnia 2012 roku o 1,6%. W porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego spadły aktywa dwóch PTE w związku z dokonaniem odpisów aktualizacyjnych aktywów, będących wynikiem wprowadzenia zmian w przepisach prawa uchwalonych w grudniu 2013 roku.

Relacja łącznej wartości aktywów PTE do wartości aktywów netto wszystkich zarządzanych OFE zmalała w stosunku do 31 grudnia 2013 roku i wyniosła 1,3% (1,5% na dzień 31 grudnia 2012).

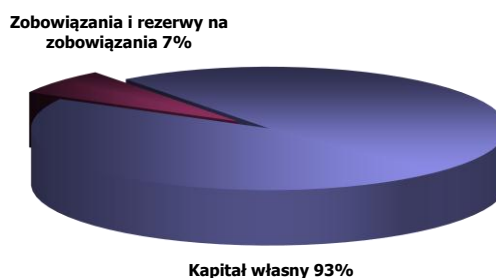
Aktywa PTE wynoszą blisko 3,9 mld zł

Relacja wartości aktywów PTE do wartości aktywów netto zarządzanych OFE wyniosła 1,3%

Wykres 3. Struktura aktywów PTE na dzień 31 grudnia 2013 roku

Wykres 4. Struktura pasywów PTE na dzień 31 grudnia 2013 roku

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, obliczenia własne

Strukturę aktywów powszechnych towarzystw emerytalnych niezmiennie charakteryzuje duży udział inwestycji finansowych. Wartość posiadanych papierów wartościowych, udziałów w spółkach oraz środków pieniężnych, wyniosła 3,2 mld zł, co stanowiło 81,8% wartości aktywów. Wśród inwestycji finansowych dominują kategorie najbardziej płynne, to jest krótkoterminowe aktywa finansowe oraz środki pieniężne. Wartość tak rozumianych aktywów płynnych wyniosła ponad 1,3 mld zł, co stanowiło 34,2% sumy bilansowej.

W aktywach PTE dominujący udział mają inwestycje finansowe

W strukturze bilansu PTE na koniec 2013 roku nastąpiły istotne zmiany w zakresie następujących pozycji, które nie są aktywami rzeczowymi ani finansowymi:

- wartości niematerialnych i prawnych (3% łącznej wartości aktywów PTE),
- rozliczeń międzyokresowych (11,4% łącznej wartości aktywów PTE).

Wartość pozycji wartości niematerialne i prawne na koniec grudnia 2013 roku wyniosła 116,1 mln zł, zaś wartość krótkoterminowych i długoterminowych rozliczeń międzyokresowych (RMK) wyniosła odpowiednio 3,4 mln zł oraz 455,3 mln zł, z dominującym udziałem rozliczeń związanych z kosztami akwizycji. Na koniec grudnia 2013 roku koszty akwizycji były rozliczane w czasie przez sześć PTE.

Tabela 1. Wybrane pozycje aktywów PTE (w mln zł)

Pozycja aktywów	2011-12-31	2012-12-31	2013-12-31	udział w sumie bilansowej na 2013-12-31	zmiana 2013-12-31 / 2012-12-31
SUMA BILANSOWA	3 603,66	3 969,61	3 904,29	100,0%	-1,6%
Aktywa trwałe	2 082,14	2 447,84	2 438,31	62,5%	-0,4%
Długoterminowe inwestycje finansowe	831,20	1 275,67	1 857,70	47,6%	45,6%
Długoterminowe RMK	825,40	761,95	455,33	11,7%	-40,2%
Wartości niematerialne i prawne	415,10	400,37	116,07	3,0%	-71,0%
Pozostałe aktywa trwałe	10,44	9,85	9,20	0,2%	-6,6%
Aktywa obrotowe	1 521,52	1 521,77	1 465,98	37,5%	-3,7%
Inwestycje krótkoterminowe, w tym:	1 387,94	1 356,90	1 336,89	34,2%	-1,5%
<i>krótkoterminowe aktywa finansowe</i>	<i>885,05</i>	<i>783,14</i>	<i>712,14</i>	<i>18,2%</i>	<i>-9,1%</i>
<i>środki pieniężne i inne aktywa pieniężne</i>	<i>499,32</i>	<i>570,32</i>	<i>623,73</i>	<i>16,0%</i>	<i>9,4%</i>
Krótkoterminowe RMK	55,23	48,33	3,39	0,1%	-93,0%
Pozostałe aktywa obrotowe	78,35	116,53	125,69	3,2%	7,9%

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE

Analiza zmian wartości aktywów PTE w 2013 roku wskazuje na wzrost długoterminowych inwestycji finansowych (45,6%) oraz spadek aktywów obrotowych (-3,7%). W analizowanym okresie zauważalny jest również istotny spadek RMK zarówno krótkoterminowych, jak i długoterminowych oraz wartości niematerialnych i prawnych, co jest efektem wspomnianych powyżej odpisów aktualizacyjnych związanych z uchwalonymi w grudniu 2013 roku zmianami przepisów prawa.

Na PTE nałożone są istotne ograniczenia lokacyjne

Dominującą pozycję w aktywach PTE stanowią inwestycje, które obejmują krótkoterminowe i długoterminowe aktywa finansowe, w tym również środki pieniężne. Z uwagi na szczególny charakter działalności PTE, ustawodawca wprowadził istotne ograniczenia lokacyjne dla tych podmiotów. Zgodnie z przepisem art. 50 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, PTE nie może:

- 1) nabywać lub obejmować udziałów, akcji albo innych papierów wartościowych, jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa emitowanych przez instytucje wspólnego inwestowania mające siedzibę za granicą ani uczestniczyć w spółkach niemających osobowości prawnej;
- 2) udzielać pożyczek, gwarancji i poręczeń, z wyjątkiem pożyczek z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych;
- 3) zaciągać pożyczek i kredytów, w tym także dokonywać emisji obligacji, jeżeli wysokość zobowiązań towarzystwa z tego tytułu przekroczy łącznie 20% wartości kapitałów własnych.

Powyższego przepisu nie stosuje się do¹:

- 1) papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski;
- 2) obligacji emitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 931, z późn. zm.);
- 3) udziałów lub akcji:
 - a) w spółce prowadzącej rejestr członków funduszu zarządzanego przez dane towarzystwo,
 - b) w spółce rozliczającej transakcje zawierane na rynku kapitałowym w ilości niepowodującej powstania stosunku dominacji w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych

¹ Stan prawny obowiązujący na dzień 31 grudnia 2013 r.

do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 185, poz. 1439),

4) papierów wartościowych wystawianych na podstawie prawa czekowego.

Na koniec grudnia 2013 roku łączna wartość inwestycji PTE wyniosła 3,2 mld zł, co oznacza wzrost w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego o 21,3%.

Tabela 2. Udział inwestycji w aktywach PTE

Data	Wartość wskaźnika
2011-12-31	61,6%
2012-12-31	66,3%
2013-12-31	81,8%

* iloraz zagregowanej pozycji bilansowej wszystkich PTE i ich sumy aktywów

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, obliczenia własne

Na koniec grudnia 2013 roku po raz pierwszy od wielu lat inwestycje klasyfikowane jako długoterminowe przekraczały wartość inwestycji krótkoterminowych a ich wartość wyniosła 1,86 mld zł. Inwestycje długoterminowe stanowiły również dominującą pozycję w całości aktywów PTE (47,6%). Z kolei wartość inwestycji zaliczonych przez PTE do krótkoterminowych wyniosła 1,3 mld zł, co stanowiło 34,2% łącznych aktywów PTE. Wartość inwestycji długoterminowych wzrosła o 45,6% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego, natomiast wartość inwestycji krótkoterminowych spadła o 1,5%.

Tabela 3. Udział krótkoterminowych aktywów finansowych i środków pieniężnych w aktywach PTE

Data	Wartość wskaźnika
2011-12-31	38,4%
2012-12-31	34,1%
2013-12-31	34,2%

* iloraz zagregowanej pozycji bilansowej wszystkich PTE i ich sumy aktywów

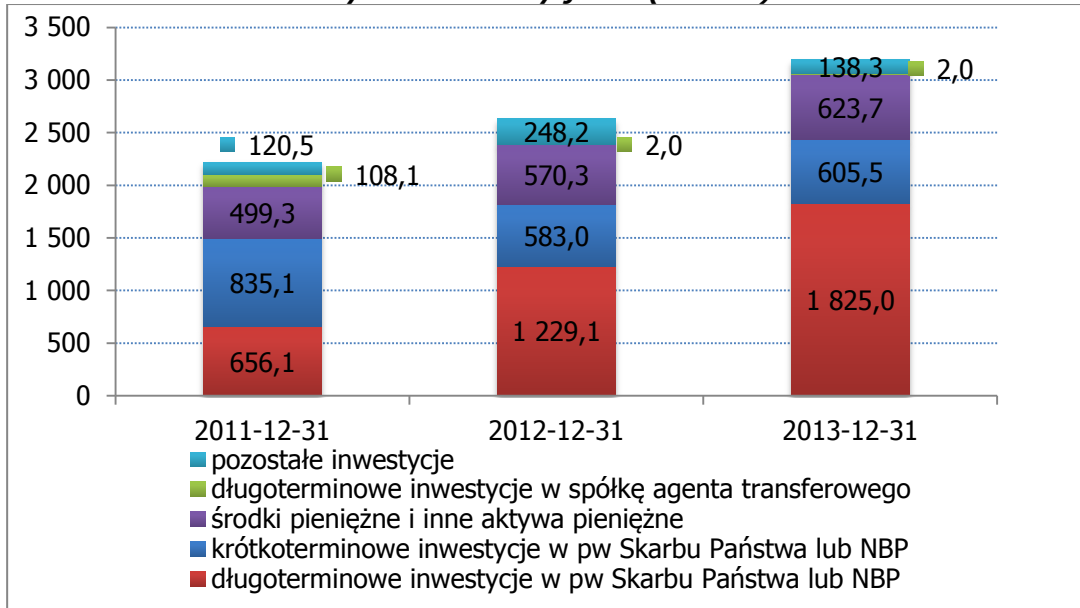
Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, obliczenia własne

Środki finansowe PTE były ulokowane przede wszystkim w dłużnych papierach wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa (ponad 2,4 mld zł, 62,3% sumy bilansowej) oraz w aktywach pieniężnych (623,7 mln zł, 16% sumy bilansowej). Inwestycje w podmioty świadczące usługi w zakresie prowadzenia rejestru członków OFE stanowiły marginalny udział (0,05% sumy bilansowej wszystkich PTE). Tylko 1 PTE wykazało tego rodzaju inwestycje w wysokości wynoszącej 2 mln zł.

Wartość inwestycji PTE wyniosła 3,2 mld zł (81,8% aktywów PTE)

Inwestycje długoterminowe stanowiły 47,6% łącznych aktywów PTE

Wykres 5. Inwestycje PTE (w mln zł)

Wszystkie PTE spełniają wymogi kapitałowe określone przepisami prawa

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, obliczenia własne

Analizując bilanse powszechnych towarzystw emerytalnych po stronie pasywnej należy w pierwszej kolejności podkreślić, że na koniec grudnia 2013 roku wszystkie towarzystwa posiadały kapitały własne na poziomie wyższym niż wymagany przepisami prawa. Zgodnie z przepisem art. 33 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, powszechne towarzystwo emerytalne ma obowiązek utrzymywania kapitałów własnych na poziomie nie niższym niż jedna druga minimalnego kapitału zakładowego, który wynosi równowartość w złotych 5 mln euro, wyliczaną według średniego kursu walut obcych NBP, obowiązującego w dniu sporządzenia statutu PTE.

Tabela 4. Wybrane pozycje pasywów PTE (w mln zł)

Pozycja pasywów	2011-12-31	2012-12-31	2013-12-31	udział w sumie bilansowej na 2013-12-31	zmiana 2013-12-31 / 2012-12-31
SUMA PASYWÓW	3 603,66	3 969,61	3 904,29	100,0%	-1,6%
Kapitał własny	3 182,35	3 638,09	3 637,86	93,2%	0,0%
Kapitał podstawowy	1 559,43	1 559,43	1 546,35	39,6%	-0,8%
Kapitał zapasowy	1 618,87	1 728,05	1 667,40	42,7%	-3,5%
Strata z lat ubiegłych	651,01	627,07	443,97	-	-29,2%
Zysk z roku bieżącego	618,69	719,82	360,66	9,2%	-49,9%
Pozostałe kapitały własne	36,37	257,86	507,42	13,0%	96,8%
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	421,31	331,52	266,43	6,8%	-19,6%
Rezerwy na zobowiązania	230,63	230,72	144,41	3,7%	-37,4%
Zobowiązania długoterminowe	0,23	0,25	0,24	0,0%	-7,4%
Zobowiązania krótkoterminowe	97,94	61,86	79,93	2,0%	29,2%
Rozliczenia międzyokresowe	92,51	38,69	41,85	1,1%	8,2%

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, obliczenia własne

Analiza poziomu kapitałów własnych PTE wskazuje, iż od kwietnia 2003 roku nie wystąpiła sytuacja, w której kapitały własne któregośkolwiek z powszechnych towarzystw spadłyby poniżej poziomu wymaganego przepisami ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

Zgodnie z przepisem § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych, PTE ma obowiązek poinformować organ nadzoru o obniżeniu wysokości kapitałów własnych poniżej 2/3 minimalnego kapitału zakładowego. W 2013 roku nie zaszły okoliczności uzasadniające realizację przedmiotowego obowiązku informacyjnego.

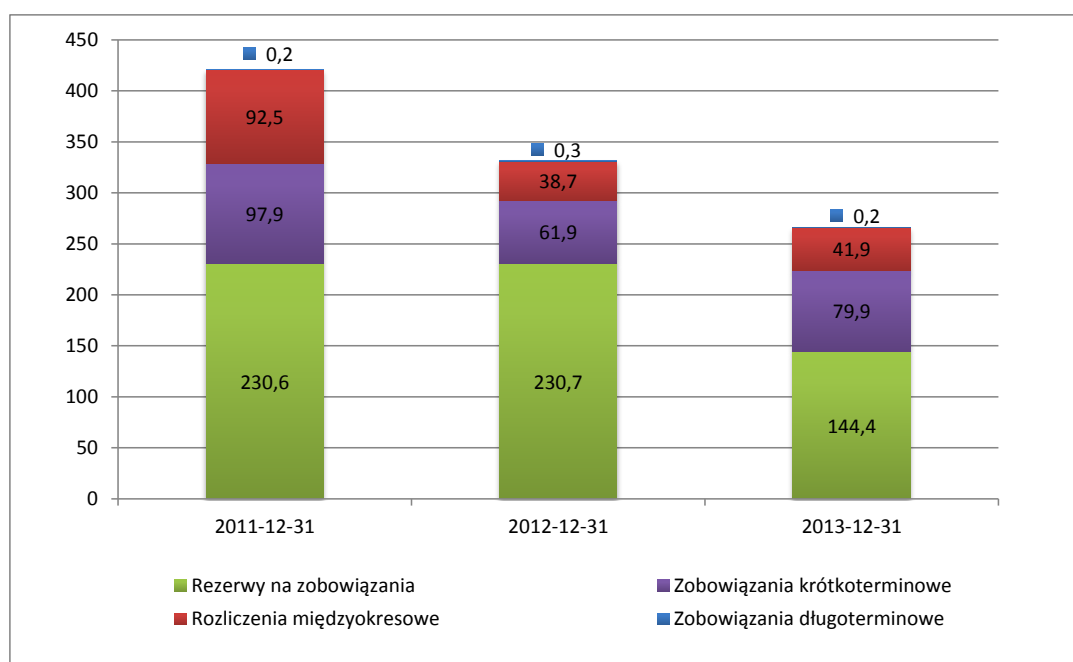
W analizowanym okresie działalność statutowa powszechnych towarzystw emerytalnych była finansowana w głównej mierze kapitałem własnym. Udział kapitałów własnych w sumie bilansowej na koniec grudnia 2013 r. był nieco wyższy (o 1,5 p. proc.) niż w analogicznym okresie roku poprzedniego i stanowił 93,2% ogółu pasywów.

Łączny zysk roku bieżącego wykazany w bilansach przez powszechne towarzystwa emerytalne na koniec grudnia 2013 roku spadł o blisko 50% w stosunku do grudnia 2012 roku i wyniósł 360,7 mln zł. Powodem spadku zysku PTE w 2013 roku było dokonanie odpisu w koszty 2013 roku znacznej części rozliczanych w czasie nakładów poniesionych na działalność akwizycyjną oraz umorzenie wartości niematerialnych i prawnych związanych z wykazywaną wartością firmy. Pozytywnym efektem jest zmniejszenie straty z lat ubiegłych z -627,1 mln zł do -444 mln zł (-29,2%).

Na koniec grudnia 2013 roku 3 powszechne towarzystwa emerytalne wykazały niepokryte straty z lat ubiegłych na łączną kwotę 444 mln zł. Wysokość niepokrytych strat z lat ubiegłych w skali całego rynku zmniejszyła się w relacji do analogicznego okresu roku 2012 o kwotę 183,1 mln zł.

3 PTE wykazują stratę z lat ubiegłych

Wykres 6. Struktura zobowiązań PTE (w mln zł)

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, obliczenia własne

Działalność powszechnych towarzystw emerytalnych charakteryzuje się niskim zadłużeniem. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania PTE na koniec grudnia 2013 roku wyniosły 266,4 mln zł (6,8% sumy bilansowej), z czego 144,4 mln zł stanowiły rezerwy na zobowiązania. PTE ujmują w tej pozycji oszacowaną wartość pobranej w latach 1999-2007 opłaty od składek, które ZUS uznał w grudniu 2008 roku za nienależne i podlegające zwrotowi w związku z wprowadzeniem przez ustawodawcę, dla osób urodzonych między dniem 31 grudnia 1948 roku a dniem 1 stycznia 1969 roku, możliwości przekazania środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu Państwa.

Zobowiązania krótkoterminowe stanowiły 99,7% ogółu zobowiązań PTE, których wartość wyniosła 80,1 mln zł (2,1% sumy pasywów) i wzrosła w stosunku do analogicznego okresu

Większość zobowiązań stanowiły zobowiązania krótkoterminowe

roku poprzedniego prawie o 29,1%. Zobowiązania długoterminowe PTE stanowiły marginalny udział w zobowiązaniach ogółem, a ich wartość nie przekraczała 0,24 mln zł.

Łączna wartość pozycji bilansowej „rozliczenia międzyokresowe bierne” wszystkich PTE wyniosła prawie 41,9 mln zł, co stanowi 1,1% ich sumy bilansowej. PTE dokonywały biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy, które dotyczą w szczególności kosztów związanych z zarządzaniem OFE, kosztów wysyłki informacji rocznej do członków OFE, a także przewidywanych premii i nagród dla pracowników i członków zarządu. Udział rozliczeń międzyokresowych PTE w pasywach jest niewielki i na koniec grudnia 2013 roku nie przekraczał w poszczególnych PTE poziomu 5,3%.

Wypłacone dywidendy

Wysokość dywidendy możliwej do wypłaty przez powszechne towarzystwo emerytalne działające w formie spółki akcyjnej jest uzależniona od spełnienia warunków określonych w kodeksie spółek handlowych. Zgodnie z przepisem art. 348 k.s.h. kwota przeznaczona do podziału między akcjonariuszy nie może przekraczać zysku za ostatni rok obrotowy, powiększonego o niepodzielone zyski z lat ubiegłych oraz o kwoty przeniesione z utworzonych z zysku kapitałów zapasowego i rezerwowych, które mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy. Kwotę tę należy pomniejszyć o niepokryte straty, akcje własne oraz o kwoty, które zgodnie z ustawą lub statutem powinny być przeznaczone z zysku za ostatni rok obrotowy na kapitał zapasowy lub rezerwowy. Dodatkowo spółka akcyjna ma obowiązek, wynikający z art. 396 k.s.h., przekazywania co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy na kapitał zapasowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału zakładowego. Dywidenda może być zatem wypłacona przez podmioty, które pokryły straty z lat ubiegłych lub ich walne zgromadzenie akcjonariuszy podjęło uchwałę o sposobie pokrycia straty z lat ubiegłych.

W 2013 roku 11 powszechnych towarzystw emerytalnych posiadało zdolność do wypłaty dywidendy (spełniało wymogi wynikające z przepisów k.s.h.), a 8 spośród nich podjęło decyzję o jej wypłacie na łączną kwotę 332,1 mln zł.

W 2013 roku relacja wypłaconych przez PTE dywidend do zysków wypracowanych w całym sektorze na przestrzeni 2012 roku była zbliżona do wartości w roku poprzednim i wynosiła 46,1% (w 2012 r. 46,6%). Pozostała część zysków zasiliła kapitały rezerwowe PTE lub została przeznaczona na pokrycie strat z lat ubiegłych.

Dla poszczególnych PTE relacja dywidendy wypłaconej w 2013 roku do kapitału własnego na koniec 2012 roku znajdowała się w przedziale od 9,9% do 24,5%. Z kolei stosunek wartości wypłaconych dywidend w 2013 roku do zysku netto za 2012 rok kształtował się w przedziale od 37,4% do 252,2%.

Tabela 5. Dywidenda do kapitału własnego i do zysku netto PTE

Rok wypłaty dywidendy	PTE wypłacające dywidendę		Wszystkie PTE	
	dywidenda/ kapitał własny	dywidenda/ zysk z roku poprzedniego	dywidenda/ kapitał własny	dywidenda/ zysk z roku poprzedniego
2006	28,1%	86,8%	18,0%	75,3%
2007	34,4%	97,0%	22,1%	81,5%
2008	35,4%	92,6%	21,6%	76,2%
2009	33,2%	91,0%	19,8%	82,7%
2010	24,6%	101,0%	15,2%	64,0%
2011	35,3%	147,1%	25,5%	147,0%
2012	18,2%	54,2%	9,1%	46,6%
2013	16,3%	61,0%	9,1%	46,1%

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, obliczenia własne

Zatrzymanie przez PTE ponad połowy zysku osiągniętego w 2012 r. było w dużej mierze skutkiem działania organu nadzoru mającego na celu konieczność zapewnienia stabilności i bezpieczeństwa rynku emerytalnego. W listopadzie 2012 roku Komisja Nadzoru Finansowego skierowała do wszystkich PTE rekomendację dotyczącą konieczności utrzymywania poziomu kapitału własnego w wysokości adekwatnej ryzyka działalności i prowadzenia w tym zakresie odpowiedzialnej polityki wypłaty dywidendy.

**W 2013 roku 8 PTE
wypłaciło
dywidendy na
kwotę 332,1 mln zł**

Wszystkie nadzorowane przez KNF towarzystwa emerytalne² podejmujące decyzję o wypłacie dywidendy za 2012 r. dostosowały się do powyższej rekomendacji. Zgodnie z jej brzmieniem PTE powinno spełniać równocześnie wszystkie niżej wymienione kryteria:

- I. towarzystwo otrzymało ocenę końcową BION za 2011 r. lepszą niż 2,5;
- II. w 2012 r. towarzystwo nie wykazało niespełnienia ustawowych wymogów kapitałowych;
- III. według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. wartość kapitałów własnych towarzystwa, powiększona o wartość środków części podstawowej Funduszu Gwarancyjnego przypadającą na towarzystwo oraz wartość środków przechowywanych na rachunku części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego otwartego funduszu emerytalnego zarządzanego przez towarzystwo, stanowiła przynajmniej 1,25% wartości aktywów netto tego funduszu;
- IV. według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. wartość płynnych aktywów towarzystwa³, które mogą być źródłem sfinansowania niedoboru, powiększona o wartość środków części podstawowej Funduszu Gwarancyjnego przypadającą na towarzystwo oraz wartość środków przechowywanych na rachunku części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego otwartego funduszu emerytalnego zarządzanego przez towarzystwo, stanowiła przynajmniej 1,25% wartości aktywów netto tego funduszu;
- V. towarzystwo otrzymało ocenę cząstkową BION za 2011 r. w obszarze „adekwatność kapitałowa” lepszą niż 2,5, przy czym w przypadku spełnienia przez towarzystwo kryteriów III i IV na dzień 31 grudnia 2012 r., towarzystwo może uwzględnić ocenę cząstkową BION za 2011 r. w obszarze „adekwatność kapitałowa” przed korektą tejże oceny wynikającą z niespełnienia kryterium III lub IV na dzień 31 grudnia 2011 r.

² wypłaty dywidendy dokonało PTE POLSAT, które nie spełniało kryterium I, jednakże towarzystwo to w związku z przejęciem zarządzania OFE POLSAT przez PKO BP BANKOWY PTE S.A. przestało być podmiotem nadzorowanym przez KNF.

³ Za aktywa płynne mogą być uznane: papiery wartościowe wyemitowane przez Skarb Państwa lub NBP, należności od OFE: tytułem opłaty od składki i opłaty za zarządzanie, środki pieniężne i inne aktywa pieniężne oraz pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe.

Sytuacja dochodowa

Największy wpływ na sytuację dochodową powszechnych towarzystw emerytalnych w ostatnich latach ich działalności miały zmiany systemowe. Nowelizacja ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych wyeliminowała możliwość prowadzenia działalności akwizycyjnej na rzecz OFE począwszy od 2012 roku. Dłużej, bo już od 2010 roku, istotne dla sytuacji finansowej PTE pozostawały również efekty obniżenia składki odprowadzanej do OFE oraz obniżenia stawki opłaty od składki do poziomu 3,5% i wprowadzenia kwotowego, miesięcznego limitu w opłacie za zarządzanie w wysokości 15,5 mln zł.

W 2013 roku całkowite przychody PTE wyniosły 1 788,7 mln zł, co oznacza wzrost o 8,1% w porównaniu do 2012 roku. Całkowite koszty PTE, które wyniosły ponad 1 293,8 mln zł, wzrosły o 69,2% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. W rezultacie, wynik netto w skali całego rynku wyniósł 363,2 mln zł, co oznacza spadek o 49,5% w porównaniu do 2012 roku. Dwa podmioty wykazały ujemny wynik finansowy netto.

Wynik finansowy netto PTE wyniósł 363,2 mln zł i był o 49,5% niższy niż rok wcześniej

Tabela 6. Wybrane pozycje rachunku zysków i strat PTE (w mln zł)

Pozycja rachunku zysków i strat*	2011	2012	2013	Zmiana w ostatnim roku
Całkowite przychody PTE	1 809,1	1 654,2	1 788,7	8,1%
Przychody związane z zarządzaniem OFE, w tym:	1 683,4	1 514,9	1 668,3	10,1%
Przychody z opłat od składki	553,5	290,4	390,4	34,4%
Przychody z opłaty za zarządzanie	981,2	1 032,4	1 122,3	8,7%
Przychody z wykorzystania rachunku rezerwowego OFE	70,3	112,6	64,1	-43,1%
Przychody związane z zarządzaniem DFE	-	0,2	1,1	568,8%
Przychody finansowe	110,4	128,2	109,2	-14,8%
Koszty całkowite PTE, w tym:	1 041,5	764,9	1 293,8	69,2%
Koszty akwizycji	384,9	124,7	100,7	-19,2%
Koszty na rzecz ZUS i KDPW	138,9	69,1	85,2	23,4%
Koszty bezpośrednie funkcjonowania PTE	203,8	192,6	192,8	0,1%
Koszty agenta transferowego	143,7	170,4	161,1	-5,5%
Koszty wpłat na Fundusz Gwarancyjny	43,0	55,8	40,8	-26,9%
Koszty marketingu i reklamy	8,5	9,7	14,1	45,5%
Wpłaty na rzecz organu nadzoru	17,6	13,5	16,3	20,4%
Wynik techniczny na zarządzaniu funduszami emerytalnymi	658,4	791,1	959,9	21,3%
Wynik netto PTE	618,7	719,8	363,2	-49,5%

* zestawienie obejmuje przychody i koszty wykazane przez PTE POLSAT S.A. w I kw. 2013 r.

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, obliczenia własne

Powszechne towarzystwa emerytalne uzyskują przychody na działalności podstawowej głównie z 3 tytułów:

- opłat za zarządzanie uzależnionych od wartości aktywów funduszu,
- opłat od składek wnoszonych do funduszu,
- wynagrodzenia premiowego uzależnionego od stopy zwrotu zarządzanego OFE.

Przychody z tytułu opłaty za zarządzanie wyniosły 1 122,3 mln zł, co stanowiło blisko 63% całkowitych przychodów. W porównaniu z rokiem 2012 odnotowano wzrost tej pozycji rachunku wyników o 8,7%.

Przychody z tytułu opłat od składki wyniosły 390,4 mln, co odpowiadało 21,8% łącznych przychodów. W porównaniu z rokiem 2012 przychody te wzrosły o 34,4%.

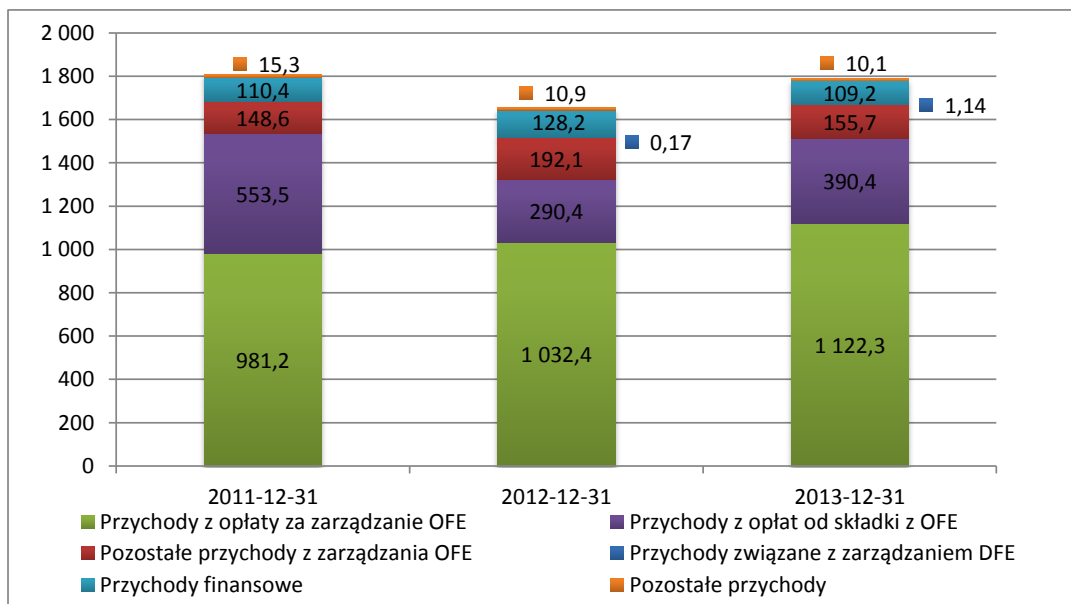
Przychody z tytułu opłaty za zarządzanie wyniosły 1,1 mld zł

Przychody z tytułu podziału rachunku premiowego są uzależnione od wyników inwestycyjnych OFE, wartości ich aktywów, od tego jakiej wielkości OFE uzyskają najwyższe stopy zwrotu oraz od tego czy sześciolletnia stopa zwrotu OFE jest wyższa od wskaźnika inflacji za ten okres. W związku z niespełnieniem przez część OFE warunku uzyskania 6-letniej stopy zwrotu wyższej od inflacji, wynagrodzenie premiowe było znacząco niższe niż w poprzednich okresach. W 2013 te przychody osiągnęły poziom 64,1 mln zł, podczas gdy w roku 2012 było to 112,6 mln zł.

Przychody finansowe w 2013 roku kształtowały się na poziomie 109,2 mln zł (o 14,8% mniej niż w 2012 roku). Ze względu na znaczny udział inwestycji w papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa oraz w depozyty w sumie bilansowej PTE, głównym źródłem przychodów finansowych były odsetki z tych lokat.

Część PTE oferuje klientom możliwość oszczędzania na emeryturę w formie dobrowolnego funduszu emerytalnego i uzyskuje z tego tytułu przychody. Ze względu na małą wartość aktywów DFE w 2013 roku przychody te nie miały istotnego wpływu na sytuację finansową PTE (wyniosły tylko 1,1 mln zł).

Wykres 7. Przychody PTE (w mln zł)

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, obliczenia własne

Po spadkach w dwóch poprzednich okresach, będących następstwem zmian systemowych przychody PTE *per capita* ukształtowały się na poziomie blisko 100 zł na członka OFE. W 2013 roku ich wartość wyniosła ponad 98 zł i była wyższa niż rok wcześniej o 12%. Wartość tego wskaźnika była zróżnicowana pomiędzy poszczególnymi PTE, co w głównej mierze wynikało z różnic w średnich wartościach rachunku oraz wysokości składki wpłacanej do OFE, przypadających na 1 członka.

Tabela 7. Przychody PTE z zarządzania OFE na 1 członka OFE* (w zł)

Okres	Wartość wskaźnika**	Zmiana (r/r)
2011	100,88	-10,3%
2012	87,63	-13,1%
2013	98,35	12,2%

*przyjęto średnią liczbę członków OFE wg danych ZUS na początek i koniec okresu

**wskaźnik dla rynku wyliczono jako średnią ze wskaźników poszczególnych PTE

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, dane ZUS o liczbie członków, obliczenia własne

Roczne przychody PTE z tytułu zarządzania OFE przypadające na 1 członka funduszu wyniosły przeciętnie 98,35 zł. W 8 powszechnych towarzystwach emerytalnych kształtowały się powyżej średniej rynkowej.

Analiza wskaźników przychodów od składki oraz wskaźników przychodów z tytułu opłaty za zarządzanie OFE w przeliczeniu na 1 członka wykazała, że:

- średni przychód od składki na 1 członka OFE kształtował się na poziomie 21,93 zł.
- średni przychód z tytułu opłaty za zarządzanie na 1 członka OFE wyniósł 69,69 zł.

W 2013 roku całkowite koszty działalności PTE wyniosły 1,3 mld zł w porównaniu do 0,8 mld zł i 1 mld zł odpowiednio w 2012 i 2011 roku. Znaczący wpływ na wzrost kosztów w analizowanym okresie miało uwzględnienie przez część PTE konsekwencji finansowych wynikających z wprowadzenia zmian w systemie emerytalnym. W poniższym zestawieniu operacja ta została wykazana w pozostałych kosztach, które w skutek tego osiągnęły poziom 699 mln zł i stanowiły aż 54% wszystkich kosztów PTE.

Tabela 8. Struktura kosztów PTE

Kategoria kosztów*	2011		2012		2013	
	w mln zł	struktura	w mln zł	struktura	w mln zł	struktura
Koszty akwizycji OFE i DFE	384,9	37,0%	124,7	16,3%	100,7	7,8%
Koszty na rzecz ZUS i KDPW	138,9	13,3%	69,1	9,0%	85,2	6,6%
Koszty agenta transferowego OFE i DFE	143,7	13,8%	170,4	22,3%	161,1	12,4%
Koszty funkcjonowania PTE inne niż wynagrodzenia	108,1	10,4%	98,3	12,9%	98,7	7,6%
Koszty wynagrodzeń w PTE	95,7	9,2%	94,3	12,3%	94,2	7,3%
Koszty wpłat na Fundusz Gwarancyjny	43,0	4,1%	55,8	7,3%	40,8	3,1%
Koszty marketingu i reklamy	8,5	0,8%	9,7	1,3%	14,1	1,1%
Pozostałe koszty	118,6	11,4%	142,6	18,6%	699,1	54,0%
SUMA KOSZTÓW	1 041,5	100,0%	764,9	100,0%	1 293,8	100,0%

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, obliczenia własne

Drugą znaczącą pozycją obciążającą wynik techniczny były koszty ogólne zarządzania PTE składające się z bezpośrednich kosztów funkcjonowania PTE wraz z wynagrodzeniami. W ujęciu bezwzględny pozostały one na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego i wyniosły blisko 193 mln zł.

W przypadku kosztów, które wynikają z uregulowań systemowych najwyższe były koszty agenta transferowego, które wyniosły 161,1 mln zł. Pozostałe koszty systemowe to opłaty na rzecz ZUS i KDPW (85,2 mln zł) oraz koszty wpłat na Fundusz Gwarancyjny (40,8 mln zł)

Tabela 9. Koszty całkowite PTE na 1 członka OFE* (w zł)

Okres	Wartość wskaźnika**	Zmiana (r/r)
2011	73,26	-17,4%
2012	49,41	-32,6%
2013	93,06	88,3%

*przyjęto średnią liczbę członków OFE wg danych ZUS na początek i koniec okresu

** wskaźnik dla rynku wyliczono jako średnią ze wskaźników poszczególnych PTE (bez PTE POLSAT)

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, dane ZUS o liczbie członków, obliczenia własne

Koszty całkowite PTE w przeliczeniu na 1 członka OFE wzrosły o 88% w porównaniu do roku poprzedniego i wyniosły 93,06 zł, ale wynikało to z uwzględnienia w sprawdzaniach finansowych części towarzystw konsekwencji zmian ustawowych. Wartość średnią wyraźnie zawyżyły te towarzystwa, które dokonały najgłębszych przeszacowań w swoich sprawozdaniach finansowych.

Przychód z opłaty od składki na członka Koszty działalności PTE wyniosły 1,3 mld zł

Średnie koszty w przeliczeniu na 1 członka OFE wyniosły 93 zł

Analiza wskaźnikowa

Wskaźniki rentowności na działalności podstawowej w 2013 roku w porównaniu do 2012 wzrosły w 11 PTE, a zmalały w 2 PTE. Wzrost rentowności na działalności podstawowej związanej z zarządzaniem funduszami emerytalnymi wyniósł w skali całego rynku 6,9 pkt. proc.

Średnia rentowność netto PTE wyniosła prawie 43%

W 2013 roku 2 PTE wykazały ujemne wskaźniki rentowności netto, co było związane z odpisem aktualizacyjnym rozliczanych w czasie nakładów poniesionych na działalność akwizycyjną oraz odpisem wartości niematerialnych i prawnych wykazywanej wartości firmy w związku z przejęciem. Mediana rentowności netto wyniosła 51,8%.

Tabela 10. Wskaźniki płynności i zadłużenia PTE

Wskaźnik	2012-12-31	2013-12-31
Wskaźnik szybkiej płynności	40,2	29,0
Wskaźnik bieżącej płynności	41,0	29,1
Wskaźnik zadłużenia	8,0%	7,4%
Wskaźnik relacji zobowiązań do kapitałów własnych	2,1%	2,5%

Wskaźnik szybkiej płynności = (aktywa obrotowe – zapasy – krótkoterminowe RMK czynne) / zobowiązania krótkoterminowe.

Wskaźnik bieżącej płynności = aktywa obrotowe / zobowiązania bieżące.

Wskaźnik zadłużenia = 1 - kapitał własny / suma bilansowa

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, obliczenia własne

Analiza płynności powszechnych towarzystw na dzień 31 grudnia 2013 roku wskazuje na wysoką zdolność PTE do regulowania swoich zobowiązań bieżących - wszystkie wskaźniki płynności osiągały wysoki poziom.

Wartości wskaźników bieżącej i szybkiej płynności były bardzo zbliżone ze względu na małe wartości zapasów i krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych czynnych. Według stanu na koniec 2013 roku, podobnie jak w poprzednich okresach, w działalności operacyjnej towarzystw nie występowało zagrożenie utraty płynności.

Zobowiązania PTE stanowią 2,5% ich kapitałów własnych

Relacja zobowiązań do kapitałów własnych w skali całego rynku powszechnych towarzystw emerytalnych na koniec 2013 roku kształtowała się na poziomie 2,5% (na koniec 2012 roku było to 2,1%).

Analizując poziom zabezpieczenia kapitałowego, trzeba z jednej strony zwrócić uwagę na spełnienie przez PTE wymogów w tym zakresie określonych przepisami prawa, zaś z drugiej na poziom środków finansowych umożliwiających PTE pokrycie kosztów związanych z działalnością zarządzanych funduszy.

Na koniec grudnia 2013 roku wysokość kapitałów własnych we wszystkich powszechnych towarzystwach utrzymywała się powyżej poziomu minimalnego, wskazanego w art. 33 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

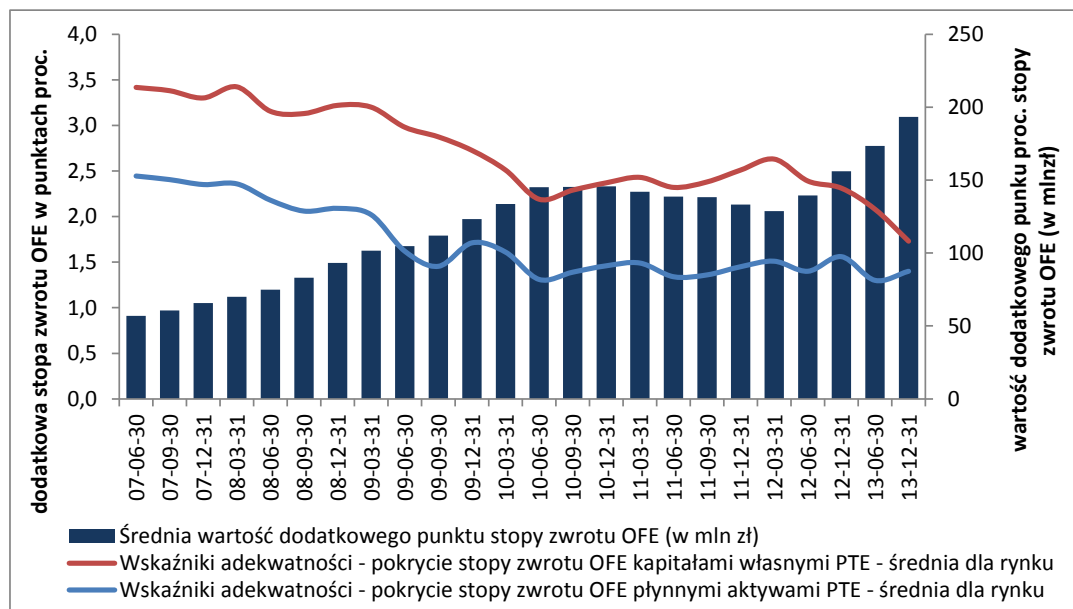
Poziom zabezpieczenia kapitałowego PTE w 2013 roku powinien być także analizowany w kontekście wielkości ryzyka, na jakie narażane było PTE w związku z zarządzaniem OFE. Obowiązujące w 2013 roku regulacje prawne nie przewidywały powiązania wysokości kapitałów własnych PTE z wartością aktywów netto OFE, mimo że oczekiwana wartość niedoboru w OFE wprost zależała, przy zachowaniu wszystkich innych warunków bez zmian, od wartości aktywów funduszu. Wszystkie towarzystwa emerytalne posiadały kapitały własne na poziomie zdecydowanie przekraczającym poziom określony wprost w przepisach prawa. Decydujący wpływ na wysokość kapitału własnego PTE oraz zagadnienie adekwatności kapitałowej ma polityka w zakresie wypłaty dywidendy i zdolność do generowania dodatnich wyników finansowych.

Podstawowym ryzykiem w działalności PTE w 2013 roku była możliwość wystąpienia niedoboru OFE

Podstawowym ryzykiem w działalności operacyjnej PTE była sytuacja nieosiągnięcia przez OFE minimalnej wymaganej stopy zwrotu, wystąpienia w związku z tym niedoboru i konieczność dokonania dopłaty do funduszu ze środków własnych towarzystwa.

W przypadku największych podmiotów na rynku, ryzyko to mogło być jednocześnie zagrożeniem dla stabilności całego sektora emerytalnego. Należy jednak zaznaczyć, że ryzyko niedoboru zostało zniesione w związku z zapisami ustawy z dnia 6 grudnia 2013 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych.

Wykres 8. Miary adekwatności kapitałowej PTE

Kapitał własny PTE pokrywa 1,7 pkt proc. stopy zwrotu OFE a środki płynne w PTE pokrywają 1,4 pkt proc. tej stopy

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, raporty dzienne OFE, obliczenia własne

Na dzień 31 grudnia 2013 roku środki płynne PTE (środki pieniężne, papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa, pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe oraz należności od OFE tytułem opłat od składek) były wystarczające do pokrycia średnio 1,4 punktu proc. stopy zwrotu zarządzanego OFE⁴. Obniżenie wskaźnika pokrycia stopy zwrotu OFE kapitałem własnym PTE miało związek z operacjami odpisów aktualizacyjnych dokonanych przez kilka towarzystw, co spowodowało obniżenie wyniku finansowego oraz kapitałów własnych na koniec 2013 roku.

Tabela 11. Miary adekwatności kapitałowej PTE

Wskaźnik	31.12.2013
Wartość dodatkowego punktu % stopy zwrotu OFE (w mln zł)	193,4
Pokrycie punktu % stopy zwrotu OFE kapitałem własnym PTE	1,7
Pokrycie punktu % stopy zwrotu OFE płynnymi aktywami PTE	1,4
Wskaźnik: kapitał własny PTE i środki FG) / WAN OFE	1,9%
Wskaźnik: płynne aktywa PTE i środki FG) / WAN OFE	1,6%

Źródło: Kwartalne sprawozdania finansowe PTE, raporty dzienne OFE, obliczenia własne

Na dzień 31 grudnia 2013 roku wszystkie towarzystwa posiadały kapitały własne powiększone o przypadającą na nie część Funduszu Gwarancyjnego na poziomie wyższym niż rekomendowany przez KNF (1,25% aktywów netto zarządzanego funduszu) – średnio dla rynku było to 1,9%. Natomiast środki płynne PTE oraz środki zgromadzone w Funduszu Gwarancyjnym stanowiły średnio 1,6% wartości aktywów netto OFE.

⁴ Wskaźnik pokrycia stopy zwrotu OFE środkami płynnymi towarzystwa określa o ile maksymalnie (w p.p.) wypracowana przez OFE stopa zwrotu może być niższa od minimalnej wymaganej stopy zwrotu, aby niedobór mógł zostać pokryty środkami płynnymi PTE (środki pieniężne + papiery wartościowe emitowane przez SP + należności od OFE tytułem opłat od składek i opłaty za zarządzanie).

KONKLUZJE

W roku 2013 wynik finansowy PTE w skali rynku spadł do 363 mln zł z 720 mln zł rok wcześniej. Było to konsekwencją uwzględnienia przez PTE w sprawozdaniach finansowych istotnych zmian prawnych w funkcjonowaniu systemu emerytalnego uchwalonych pod koniec roku (w szczególności jednorazowe przesunięcie 51,5% aktywów OFE przynależnych ich członkom do ZUS oraz sukcesywne przekazywanie do ZUS środków członków wraz z osiągnięciem przez nich wieku niższego o 10 lat od wieku emerytalnego – tzw. suwak bezpieczeństwa).

Następstwem tych działań było również obniżenie wartości sumy bilansowej PTE o -1,6%. W szczególności był to skutek dokonania odpisów aktualizacyjnych znacznej części rozliczanych w czasie kosztów akwizycji na łączną kwotę 263,6 mln zł oraz wartości niematerialnych i prawnych związanych z wykazywaną wartością firmy na kwotę 333,6 mln zł. W 2013 roku majątek PTE składał się w przeważającej części z aktywów trwałych finansowanych głównie z kapitałów własnych. Blisko 2/3 majątku PTE stanowiły inwestycje finansowe długo i krótkoterminowe (głównie papiery wartościowe Skarbu Państwa i środki pieniężne).

W rachunku zysków i strat najważniejszymi pozycjami po stronie przychodów pozostały opłata za zarządzanie (62,7% przychodów całkowitych) i opłata od składki (21,8% przychodów całkowitych). W skali całego rynku najważniejszą pozycją kosztów systemowych były koszty ogólne zarządzania PTE (14,9% kosztów całkowitych) oraz koszty agenta transferowego (12,4% ogółu kosztów). Blisko połowę kosztów ogółem (44,6%) stanowiła aktualizacja wartości aktywów niefinansowych wynikająca ze zmian w polityce rachunkowości PTE.

Obszarem wzmożonego zainteresowania Komisji Nadzoru Finansowego pozostawał poziom zabezpieczenia kapitałowego PTE. W listopadzie 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego skierowała do wszystkich PTE rekomendację, wskazując na konieczność ograniczenia lub całkowitego wstrzymania wypłaty dywidendy w 2013 roku za 2012 rok przez te PTE, które wykazują względnie niski poziom zabezpieczenia kapitałowego lub ocena poziomu ryzyka ich działalności wskazuje na jego podwyższony poziom. Dostosowanie się wszystkich podmiotów nadzorowanych do tej rekomendacji skutkowało pozostawieniem ponad połowy zysku osiągniętego przez PTE w 2012 roku na kapitale własnym i wyraźnym ograniczeniem kwoty dywidendy wypłaconej akcjonariuszom.

Wciąż znikome znaczenie dla sytuacji finansowej PTE w 2013 roku miało zarządzanie dobrowolnymi funduszami emerytalnymi. Możliwość taką ustawodawca wprowadził począwszy od 2012 roku. Na koniec grudnia 2013 roku PTE zarządzały 9 dobrowolnymi funduszami emerytalnymi.

Istotny wpływ na przyszłą sytuację finansową PTE będą miały zmiany w zakresie funkcjonowania OFE wynikające z nowelizacji przepisów prawa wchodzących w życie w 2014 roku. Skutki reformy będą oddziaływały na przychody i koszty PTE i zdeterminują pozycję sektora emerytalnego na rynku finansowym w Polsce.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1.	Kapitał podstawowy PTE według kraju siedziby akcjonariuszy na 31.12.2013 roku.....	5
Wykres 2.	Akcjonariat PTE wg kraju siedziby akcjonariuszy na 31.12.2013 roku	6
Wykres 3.	Struktura aktywów PTE na dzień 31 grudnia 2013 roku	7
Wykres 4.	Struktura pasywów PTE na dzień 31 grudnia 2013 roku	7
Wykres 5.	Inwestycje PTE (w mln zł).....	10
Wykres 6.	Struktura zobowiązań PTE (w mln zł)	11
Wykres 7.	Przychody PTE (w mln zł).....	16
Wykres 8.	Miary adekwatności kapitałowej PTE	19

SPIS TABEL

Tabela 1.	Wybrane pozycje aktywów PTE (w mln zł).....	8
Tabela 2.	Udział inwestycji w aktywach PTE	9
Tabela 3.	Udział krótkoterminowych aktywów finansowych i środków pieniężnych w aktywach PTE.....	9
Tabela 4.	Wybrane pozycje pasywów PTE (w mln zł)	10
Tabela 5.	Dywidenda do kapitału własnego i do zysku netto PTE.....	13
Tabela 6.	Wybrane pozycje rachunku zysków i strat PTE (w mln zł).....	15
Tabela 7.	Przychody PTE z zarządzania OFE na 1 członka OFE* (w zł)	16
Tabela 8.	Struktura kosztów PTE	17
Tabela 9.	Koszty całkowite PTE na 1 członka OFE* (w zł)	17
Tabela 10.	Wskaźniki płynności i zadłużenia PTE	18
Tabela 11.	Miary adekwatności kapitałowej PTE	19

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl